

**ŠOLSKO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2011/2012**

PISAVE PRESTOLNICE KULTURE

6. in 7. razred OŠ

Prežihov Voranc: SOLZICE /in besedilo po izbiri/

NAVODILA ZA PISANJE RAZLAGALNEGA SPISA

Čas pisanja: 90 minut

SVETLE IN TEMNE PODOBE, KAKOR JIH VIDI OTROŠKO OKO

Naš vrh se je ob jutranjem svitu za nekaj ur potapljal v godbo tisočernih glasov, ki so se zlivali v veličastno, brnečo, prečudno pesem ali godbo ...

Vse te lepote, ki se je razprostirala okrog mene, in vse te godbe, ki je brnela v mojem mladem telesu, pa se nisem zavedal, kakor se tega ne zaveda kdo, ki ju opazuje ali posluša pri polni zavesti, ampak sem bil tesno zrasel z vsem, kar me je obdajalo in kar sem občutil, ko da je vse to del mojega lastnega bitja. Zdelo se mi je, da včasih gledam samega sebe.

Iz takih misli me je vedno prebudil sopihajoč, težak glas, ki je prihajal od daleč po zraku in je odmeval po brezovju in macesnovju nad mojo glavo. To je bil glas težkih parnih kladiv, ki so butala doli v dolini, kjer je stala velika tovarna.

(Prežihov Voranc, Prvi maj, odlomek.)

Na podlagi prebranega odlomka napiši razlagalni spis z naslovom *Svetle in temne podobe, kakor jih vidi otroško oko*. V njem predstavi Vorančevo doživljanje narave v zbirki *Solzice* (»vse te lepote«) in razloži, kaj v črticah deluje nate drugače kot te svetle podobe: kaj je v njih temno, strašljivo, žalostno (»težak glas«). *Solzice* primerjaj z drugo knjigo, ki si jo prebral/-a. Napiši, katera ti je bila bolj všeč in zakaj.

Želimo ti ustvarjalno pisanje.

OCENJEVALNI OBRAZEC ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA**ŠOLSKO TEKMOVANJE V ZNANJU SLOVENŠČINE
ZA CANKARJEVO PRIZNANJE 2011/2012
6. in 7. razred OŠ****Prežihov Voranc: Solzice /in besedilo po izbiri/**

Ta obrazec po tekmovanju vstavite v žigosani list A3, na katerega je tekmovalec napisal razlagalni spis. Obrazca ne ločujte od spisa, da ne pride do zamenjave.

IME IN PRIIMEK TEKMOVALCA (ali šifra) _____**Ime in priimek ocenjevalca:** _____**DOSEŽENE TOČKE:** A: _____ B: _____ C: _____ Č: _____

Kriterij	Doseženo število točk
A Razumevanje – do 20 t	
Razumevanje Vorančevega doživljanja narave v zbirki/odlomku (»svetle podobe, težak glas«) – do 10 t	
Razlaga naslova – do 3 t	
Utemeljitev učenčevega razumevanja in vrednotenja odlomka, zbirke/zbirk, primerjava z drugo knjigo – do 7 t	
SKUPAJ A	

B Uporaba književnega znanja – do 10 t	Doseženo število točk
Podatki o pisateljih, delih in o drugi prebrani knjigi – do 8 t	
Ustrezna raba literarnovednih pojmov – do 2 t	
SKUPAJ B	

C Prepričljivost osebnega odziva – do 10 t	Doseženo število točk
Opredelitev do prebranih knjig, katera mu je bila bolj všeč in utemeljitev, zakaj – do 5 t	
Izvirnost in ustvarjalnost pisanja – do 5 t	
SKUPAJ C	

Č Zgradba besedila in jezikovna pravilnost – do 10 t	Doseženo število točk
Upoštevana jezikovna pravilnost – do 4 t	
Upoštevana slogovna ustreznost – do 3 t	
Upoštevana ustrezna zgradba – do 3 t	
SKUPAJ Č	

Pripombe, komentarji (ocenjevalec lahko zapiše svoja opažanja, ki so podlaga za razpravo komisije):

Datum:

Predsednik šolske komisije:

MERILA ZA VREDNOTENJE RAZLAGALNEGA SPISA

Prežihov Voranc: Solzice /in besedilo po izbiri/

A RAZUMEVANJE – do 20 t

Učenec/učenka:

- ni razumel/-a besedila, je le prepisal/-a nekaj misli, besed iz ponujenega odlomka/besedil – **1 točka**
- je pokazal/-a le zmožnost parafraziranja besedila; odlomek/besedila je le obnovil/-a, in še to površno – **do 5 točk**;
- je povzel/-a vsebino odlomka/besedil, posameznih prvin še ni povezal/-a – **do 10 točk**;
- je povzel/-a in povezal/-a vsebino odlomka/besedil, zaznal/-a in deloma razložil/-a je tudi uporabo in učinke posameznih slogovnih prvin – **do 15 točk**;
- je povzel/-a in povezal/-a vsebino odlomka/besedil, razumel/-a je posredna sporočila ter razložil/-a vse bistvene slogovne prvine – **do 20 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE

Učenec/učenka:

- *predstavi in razloži doživljanje in občutenje narave v odlomku in v zbirki Solzice ter svoje razlage utemelji (npr. narava kot spremljevalka »svetlih podob« človekovega življenja – ko je vse lepo, je narava čudovita: svetle, sončne zelene barve, sončni vzhod – poveže s črtico Prvi maj in z drugimi črticami, npr. Nagrada: upanje izraženo z dolino, belo cesto; vse dobro s sončnim vzhodom; če pa je človek v stiski, trpi, narava postane strašna, temačna – tesnobni občutki: Solzice: temna jama Pekel ipd.).*

Če natančno in poglobljeno povzame, dokaže zgolj s primeri/citati iz črtice Prvi maj – **do 3 t**, iz treh črtic – **do 6 t**, iz več kot treh črtic – **do 10 t**.

- *razloži naslov – do 3 t;*
- *ob odlomku/zbirki in drugi prebrani knjigi utemelji svoj odnos do prebranega, ugotovitve argumentira; poišče podobnosti/razlike med deloma (poveže s svetlimi in temnimi podobami, tudi ob upoštevanju naslova razlagalnega spisa) – do 7t;*

B UPORABA KNJIŽEVNEGA ZNANJA – do 10 t

Učenec/učenka:

- besedila ni povezal/-a z znanjem iz literarne zgodovine in teorije, napisal/-a je »doživljajski spis« na literarno temo – **do 2 točki**;
- besedilo je zvrstno-vrstno označil/-a, pri pretežno doživljajskem odzivu je uporabljal/-a le posamezne temeljne literarnovedne pojme (umestitev in posamezne oznake zvrsti/vrste oz. posamezni podatki o avtorju) – **do 4 točke**;
- je opredelil/-a zvrst/vrsto besedila ter ob besedilu opisal/-a njegove glavne značilnosti, označil/-a besedilo glede na čas nastanka oziroma avtorja (umestitev in podrobnejše poznavanje življenjepisa, del, sloga); opredelil/-a se je tudi do druge prebrane knjige, avtorja in njegovega doživljanja otroštva – **do 6 točk**;
- je opredelil/-a zvrst/vrsto besedila ter ob besedilu opisal/-a njegove značilnosti, označil/-a besedilo glede na temo, čas nastanka, literarno obdobje oziroma avtorja, opredelil/-a se je tudi do druge prebrane knjige, avtorja in njegovega doživljanja otroštva – **do 8 točk**;
- je opredelil/-a zvrst/vrsto besedila ter ob besedilu opisal/-a njegove značilnosti, podrobno označil/-a besedilo glede na temo, čas nastanka, literarno obdobje oziroma avtorja, poglobljeno se je opredelil/-a tudi do druge prebrane knjige, avtorja in njegovega doživljanja otroštva – **do 10 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE

Učenec/učenka:

a) navede podatke o pisatelju/pisateljih – do 3 t:

npr. podatki spletnih strani, iz knjig, iz druge prebrane knjige;

b) navede podatke o delu/delih – do 4 t:

- zbirka črtic;
- naslovi posameznih črtic;
- čas izida;
- kritike in zapisi o zbirki črtic
- druge zanimive podrobnosti o Vorančevem delu/delih in drugi prebrani knjig;

c) uporablja literarnovedne pojme – do 3 t:

npr. (kratka) proza, pripovedništvo, (avtobiografska) črtica, pripovedovalec, književna oseba, književni prostor, čas.

C PREPRIČLJIVOST OSEBNEGA ODZIVA – do 10 t

Učenec/učenka:

- ni pokazal/-a skoraj nobenega osebnega odziva na odlomek/besedilo – **do 2 točki**;
- je le deloma pokazal/-a osebni odziv na besedila, in to predvsem z neprepričljivimi samoumevnimi sodbami – **do 4 točke**;
- je pokazal/-a osebni odziv na besedilo/-la, ki je le deloma prepričljiv in izviren, saj temelji na presplošnih sodbah in je predvsem ponavljanje že znanih stališč – **do 6 točk**;
- je pokazal/-a prepričljivo, živo in izvirno osebno vrednotenje glavnih prvin besedil, besedilo/-a je komentiral/-a glede na lastne izkušnje, s svojimi pogledi je skušal/-a prepričati bralca – **do 8 točk**;
- je pokazal/-a zelo prepričljivo, živo in izvirno osebno vrednotenje glavnih prvin besedil, besedilo/-a je komentiral/-a glede na svoje izkušnje in aktualnost, s svojimi pogledi je bralca prepričal/-a – **do 10 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE

Učenec/učenka:

- se opredeli do prebranih knjig in ugotovitve utemelji; napiše, kako se je odzval/se odziva na svetle in temne podobe v prebranih delih in v svojem življenju, ugotovitve poveže s svojim izkušenjskim svetom, s svojimi doživljanji narave in človeka v njej, napiše, katero delo mu je bilo bolj všeč, in utemelji, zakaj – **do 5 t**;
- piše izvirno, neklišesko in kreativno, kar dokaže z utemeljitvami, razlagami in argumenti; pri tem si pomaga s citati/primeri iz prebranih knjig ali drugimi relevantnimi podatki – **do 5 t**.

Č ZGRADBA BESEDILA IN JEZIKOVNA PRAVILNOST – do 10 t

Učenec/učenka:

- besedila ni členil/-a, pokazal/-a je hude, ponavljajoče se jezikovne primanjkljaje, besedila ni napisal/-a urejeno – **do 2 točki**;
- besedila še ni členil/-a, čeprav je že oblikoval/-a nekaj uvodnih in sklepnih misli, spis je le deloma napisal/-a urejeno, sicer pa je pretežno nizal/-a misli v besedilo z večjimi pravopisnimi, oblikoslovnimi in skladenskimi napakami – **do 4 točke**;
- je besedilo členil/-a na uvod, jedro in zaključek, misli je izrazil/-a jasno, a še ne v celoti sistematično (na primer z opaznimi nesorazmerji med deli spisa); napisal/-a je besedilo z nekaj pravopisnimi napakami – **do 6 točk**;
- je besedilo, v katerem se pravopisne napake pojavijo le izjemoma, primerno razčlenil/-a, in sicer na uvod, jedro in zaključek ter odstavčno, misli je izrazil/-a jasno in sistematično – **do 8 točk**;
- je besedilo, v katerem praviloma ni pravopisnih napak, primerno razčlenil/-a, in sicer na uvod, jedro in zaključek ter odstavčno, uporabljal/-a je tudi opombe in navedke, misli je izrazil/-a jasno in sistematično – **do 10 točk**.

PRVINE ZA VREDNOTENJE:

Jezikovna pravilnost – do 4 t:

- 4 t – za jezikovno brezhibno nalogo z le nekaj drobnimi napakami*
- 3 t – za jezikovno dobro nalogo z le nekatere vrste napakami, ki se v glavnem ne ponavljajo*
- 2 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ne ponavljajo*
- 1 t – za jezikovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo*

Slogovna ustreznost: – do 3 t:

- 3 t – za slogovno brezhibno nalogo (poimenovalna, upovedovalna/slovnično-skladenjska ustreznost, koherentnost besedila – »rdeča nit«) z le nekaj drobnimi napakami*
- 2 t – za slogovno dobro nalogo z le nekaterimi vrste napakami, ki se ne ponavljajo*
- 1 t – za slogovno šibko nalogo z raznovrstnimi napakami, ki se ponavljajo*

Ustrezna zgradba: – do 3 t:

- 3 t – za logično členjeno in koherentno besedilo, ustrezno navajanje virov*
- 2 t – za logično členjeno in deloma nekoherentno besedilo ali nasprotno, pomanjkljivo navajanje, ni virov*
- 1 t – za deloma nelogično členjeno in deloma nekoherentno besedilo, virov ni/so neustrezni*

Članicam in članom šolskih komisij želimo veliko zadovoljstva pri vrednotenju razlagalnih spisov.